



**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor  
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum  
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,  
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino**

**Lugduni, M. DC. LXXX.**

38. An in Vigilia Pentecostes sit saltem ex consuetudine sub præcepto  
ieiunandum? Et alii casus circa ieiunium refelluntur de Vigilia S. Ioannis  
Baptistæ, S. Laurentii, & omnium Sanctorum, & Quatuor ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Et quid de piscatoribus, & venatoribus? Ex p. 8. tr. 7. & M. C. R. 1. 5.

Negatiue respondit communiter Doctores: sed ego in part. 1. tract. 9. resol. 8. adduxi pauca ex Bulla Eugenij IV. affirmatiua sententia: adhererant, quam nouissime, me citato absolute inuenio docere Ioannem Machadam de perfecto Confess. tom. 2. lib. 6. part. 8. tr. 7. docum. 5. n. 2. & seq. ubi sic aliter. [Aunque se halla tanta variedad de opiniones en esta materia, acerca de aueriguar, que genero de Oficiales esten escusados del ayuno, y quales no: con todo esto puede seruir de regla general vna doctrina de Doctores muy graues, & canonizada per Eugenio Pontifice Quarto, que absolutamente senña que todos los Oficiales que en la Republica trabaxan corporalmente estan escusados de la obligacion del ayuno, sin aueriguar si el trabaxo es incompatible, o no con el, lo qual como digo, afirman los Autores citados, que dechó Eugenio Quarto, concediendolo por priuilegio, o declarando que semejantes personas no se comprehendian en el precepto del ayuno.

De todas las demas que en la Republica se ocupan trabaxando corporalmente, como lo moços de los Mercaderes, y Elspecieros que dan recaudo, los Taberneros que venden el vino las mugeres que estan en esta plaza vendiendo, y pesando todo el dia, y los que andan por estas calles vendiendo; y finalmente de todos aquellos que se sustentan con trabaxo corporal, no tratan generalmente los Doctores, fuera de los que tengo citados, porque sobre cada persona de estas hazen pleyto, y question particular de si el trabaxo es incompatible, o no con que siempre queda la puerta abierta a dudarlo: Y assi digo tambien, que por lo que yo he podido deduzir, en esta materia de las doctrinas singulares de los Doctores; y per muy probables, y dignas de estimacion profus du enños, y per esta fundadas en la declaracion del Pontifice Eugenio Quarto se puede seguramente seguir, que no sola mente los Oficiales que en la Republica tienen oficios, y abaxan de manos, tambien todas aquellas personas que se sustentan, y viuen trabaxando de ordinario corporalmente, estan escusados del ayuno por el priuilegio, o declaracion de Eugenio Quarto todos los demas oficiales: porque é vnos y otras militia vna razón, y a vezes mixta en algunos de estos que aquellos. Ita Machadus. Sed ego licet teneam, artifices, quorum labor non est grauis, nec incompatibilis cum ieiunio non excludi casum tamen puto cum Trullench in Decalog. 10. lib. 3. cap. 1. doc. 7. num. 9. contrariam sententiam Machadi & aliorum, non esse improbabilem, & sic secundum hanc sententiam pictoris futores; barbitonifores, &c. excusantur à ieiunio. Idem docet Machadus ubi supra, tr. 9. docum. 11. de piscatoribus, & venatoribus. His tamen non obstantibus noster P. Pasqualigus asserit approbata Bullam Eugenij IV. loqui tantum de exercantibus artes laboriosas.

RESOL. XXXVI.

An fiores, ferrarij, & similes qui excusantur à ieiunio, teneantur ieiunare vno, vel altero die, quo non laborant? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 9.

Arbitrio prudentis viri definiendum esse putat Medina in sum. lib. 1. c. 14. §. 70. & Syluius in 2. 2. D. Thom. q. 187. a. 4. & Villalob. in sum. 10. 1. tr. 23. diff. 4. n. 9. Sed ego absolute cenfeo dictos artifices non tenentur illis diebus ieiunare quia huiusmodi viri non sunt ita ieiunio assuefacti, & ideo maxime affligerentur, si Tom. IV.

ieiunare tén r. n. Deinde indigent viribus ad laborem sequentium dietum, & laboribus præteritis admodum fessi, & debilitati remanent. Et ita nobiscum sentit Ioan. de la Cruz in director. conscient. part. 1. præcept. 3. art. 4. dub. 9. conclus. 2. Azorius tom. 1. lib. 7. c. 27. questio. 8. Fajundez Præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 16. & alij.

RESOL. XXXVII.

An in anno sequenti 1632. cum vigilia S. Matthei veniat in ultimo die Bacchanalium, possit Episcopus transferre tale ieiunium in Sabbathum præcedens? Ex part. 3. tract. 6. & Misc. 2. Ref. 66.

§. 1. AD hunc casum ita respondet Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. 3. n. 9. si ieiunium ab Ecclesia præceptum incidat in festum solemne, peculiariter in aliqua diocesi vel ciuitate celebrari solitum, potest auctoritate Episcopi ieiunium in alium, v. g. præcedentem diem transferri. Quia etiam ratione fortasse aliquis respondere poterit, si vigilia sancti Matthei incidat in feriam secundam, vel tertiam Quinquagesimæ, & istam fore causam vt Episcopus tale ieiunium in præcedens Sabbathum transferat, si animaduertat, homines huius loci ita comparatos, & ad intemperantiam his diebus procliuus esse, vt plurimi (nisi dicta commutatio fiat) ieiunium violaturi sint, etiam cum carniū esu non sine scandalo; si quidem ob speciale causam pro vna vice in lege vniuersalis ieiunij dispensare, aut commutare, ad Episcopum pertinere debet, cum eius officium sit spirituali subditorum saluti inuigilare, scandala infirmorum tollere, &c. Sic Layman, & alij viri docti; quorum sententia fortan alicui probabilis videbitur, non obstante quod sine esu carniū, esset violandum dictum ieiunium. Nam militat etiam ratio communionis supradictæ; ad vitandum scilicet peccatum licet fractio ieiunij cum esu carniū sit grauius peccatum.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. Ref. 88 §. v. ieiun paulo pot in ieiunium a ven ad d vero, & leg. doct. alter us Ref. eius primæ no. & si vacas ocio, etiam altitum eius annotationum.

RESOL. XXXVIII.

An in Vigilia Pentecostes sit saltem ex consuetudine sub precepto ieiunandum? Et alij casus circa ieiunium resolluntur de vigilia S. Ioannis Baptista, S. Laurentij, & omnium Sanctorum, Quatuor temporum. Et quæritur an quando in Sabbatho incidit aliquod Festum ex solemnioribus licitum sit vesci carniibus? Et an in diebus, in quibus prohibentur oua, licitum sit comedere panem biscollum, in quacumque magna quantitate seclusa etiam consuetudine? Et an in comedendo post mediam noctem quando subsequetur ieiunium aut ante mediam noctem in die ieiunij detur paruitas materie excusans à fractione ieiunij videlicet infra statum vnius horæ? Et an si quis, dum cenat audiret pulsus designantes mediam noctem, non teneatur cessare a Cena, si die sequenti ieiunare teneatur, sed possit complere cenam iam captam? Et an in vltima nocte Bacchanaliū licitum sit differre cenam vsque ad tertiam horam post mediam noctem? Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. Ref. 18. aliàs 17.

§. 1. Negatiuam sententiam tenet Grana in 2. lib. decret. de feriis, tit. 9. num. 1. Per hæc verba; sic similiter ieiunium non est de necessitate post Pascha Resurrectionis vsque ad Pentecostem, sed si de facto deuotione, & voluntate penitentiæ causa in Vigilia Pentecostis

N A  
N A  
L. IV V  
III

Pentecostes fiat, admittitur, quamvis ex necessitate fieri non debeat iuxta reg. in cap. ieiunium. §. non autem 76. dist. cap. prorogationis de cons. dist. 3. Ita ille. Cui addit P. Pasqualigum in Praxi de ieiunio decis. 171. num. 3.

2. Sed, prorsus talem sententiam esse faciendam ego existimo, cum sit contra communem sententiam Doctorum & contra praxim, & consuetudinem totius Ecclesiae; Unde acriter contra Pasqualigum insurgit Pater Bordonus; omnino videndus in Miscellaneis, decis. 55. per totam, ubi respondet ad omnia eius argumenta, & idem hanc sententiam etiam nominatim contra Pasqualigum firmat nouissime Leander de Præcept. Eccles. tr. 5. disp. 7. q. 11. qui etiam quest. 12. idem dicendum putat contra eundem Pasqualigum decis. 172. de ieiunio in privilegio S. Ioannis Baptistæ, S. Laurentij & omnium Sanctorum & qui 6. & 7. contra eundem decis. 169. idem merito firmat de omnibus ieiuniis quatuor temporum, etiam de illis, quæ celebrantur in hebdomada Pentecostes, est igitur in his opinionibus doctus, & amicissimus Pasqualigus deferendus, qui decis. 176. num. 6. quaerit, An quando in Sabbatho incidit aliquid festum ex solemnioribus, licitum sit vesci carnibus? & respondet, licet ex cap. quin dies de consecrat. dist. 5. Nam ibi dicitur, Sabbatho abstinendum à carnibus, nisi eo die maior festiuitas interueniat. Sed praxis hoc ad Natalem Domini coarctauit. Sic ille ibi, & bene. Sed Leandrus ubi supra q. 18. alloquens Pasqualigum sic asserit: Unde scis, mi Pasqualige, quod hæc praxis, & hæc consuetudo obliget ad mortale? Unde, cum nescias, an introducta fuerit cum animo se obligandi? Unde cum sit contra expressum ius semper dicens: posse in Sabbatho interueniente maiori festiuitate, carnibus vesci? Si dicas, quod hoc scis ex praxi omnium fidelium, & ex communi Doctorum sententia id docente, & sentiente, id ipsum dic de consuetudine ieiunandi in Quatuor temporibus anni, in Vigiliis Pentecostes, & in Vigilia S. Ioannis Baptistæ, S. Laurentij, & omnium Sanctorum; non enim est maior ratio vnus, quam alterius, vt constat. Hæc Leandrus Dicendum est igitur in supradictis ieiuniis esse ratione consuetudinis sub peccato mortali ieiunandum, vt ieiunatum fuit vsque adhuc in Ecclesia Dei ab omnibus Pontificibus, Episcopis, Religiosis, & à toto populo Christiano.

Sup. hoc in Refol. 49. signanter ad lin. 4. in Ref. 118 §. vt in principio.

3. Nota verò, quod dum hæc scriberem interrogatus fui per literas, an in diebus, in quibus prohibentur oua, licitum sit comedere panem biscotum, in quacumque magna quantitate, scilicet etiam consuetudine Et adducebant pro parte affirmatiua Patrem Pasqualigum decis. 85. num. 5. Sed ego respondi negatiuam sententiam prius sustinendum esse, & solidissimis rationibus adductis à Leandro ubi supra tr. 5. disp. 3. q. 18. in quibus pater responsio ad argumenta, quæ pro se adducit Pasqualigus, & in Primis putat Leandrus, falsum esse, quod in pane biscotto nullum vestigium ouorum remaneat, aut appareat; remanet namque, vt pars constitutiua talis panis; & appareat, non solum gustui, vt experitur, verum & visui, vt omnes, qui vident, vident. Ex quo clarè sequitur oppositum, quod intendit Pasqualigus nempe, quod non solum in magna quantitate, vt ille volebat, verum nec in parua, liceat vti pane biscotto, in diebus, in quibus prohibita sunt oua, nisi alias alicubi consuetudo vigeat. Deinde falsum est quod prædictus auctor adiecit, videlicet, quod licet quantitas ouorum sit notabilis seorsim sumpta, tamen immixta pani ita exigua, & absorpta in illo reddatur ut nunquam censetur quis vesci ouis. Hoc enim falsissimum esse, ipsa etiam experientia testatur; cum maiori quantitate ouorum, manente eadem quantitate farina; maior in quantitate panis biscottus fiat, quod non contingeret, si quantitas ouorum absorberetur in substan-

tia panis. Tandem etiam est falsissimum, quod non prohibeantur oua, nisi prout sunt moraliter oua, hoc est non mixta, & imbibita in substantia panis, aut re; & simpliciter, sine limitatione. Tum etiam, quia oua mixta, cum substantia panis, sunt, & remanent in illo, tererentur, & ex ipsis fieret, quasi vna massa, & misceantur cum farina, sed quasi abscondita propter admixtionem cum substantia panis. Ita Leandrus ubi supra, qui plures alios Doctores, me etiam citato, adducit nec aliter sentiendum esse puto. Et tandem notandum est hic obiter, non esse admittendas aliquas alias sententias Pasqualigi. Nam primo asserit decis. 151. quod in comedendo post mediam noctem quando ieiunium sequitur ieiunium, aut ante mediam noctem, in die ieiunij datur paruitas materiæ excusata à ieiunio, videlicet infra spatium vnus horæ. Secundo asserit decis. 160. quod si quis dum cenat audiret pulsus designans mediam noctem, non teneatur cessare à cona, si die sequenti ieiunare teneatur; potest cõplere ceptam. Tertio asserit dec. 161. quod in vltima nocte Bacchanalium licitum sit differre cenam vsque ad tertiam horam post mediam noctem, qui tamen addit, quod licet hoc videatur sibi probabile, non vult tamen aliquid determinare, sed aliis ponderandum relinquit. Vtrum has opiniones prorsus refellendas esse puto, sunt enim contra omnes Doctores, & contra praxim & communem sensum omnium fidelium; & idem merito aduersus illa insurgit nouissime P. Leandrus tr. 5. d. 6. q. 28. & 30. in quibus solide respondet ad omnia argumenta Patris Pasqualigi, qui miror, quomodo tum facile diuerteret, & protrahat vltimum diem Bacchanalium pro ludis, saltationibus, & potationibus, & postea tam acriter insurgat contra Eminentissimum Card. de Lugo, eo quod anticipauit diem Natiuitatis in Capella Papali pro Missa in illa nocte celebranda ante Pontificem.

## RESOL. XXXIX.

An prælatus, qui per aliquod tempus exercet, vt gubernatoris, teneatur seruare ieiunium, vel dies festi illius loci?

Quod idem accidit in Scholaribus, Prætoribus, Præfectis, Castellanis, famulis ad tempus seruientibus, & similibus qui omnes ad patriam redire semper cogitant, & de Militibus, qui stant in præsidio.

Et quid est dicendum de aduenis, peregrinis, hospitibus, extraneis, & similibus, ad quemcumque locum consuetudinis & ibidem per multos annos, aut per maiorem partem anni residentibus cum animo tamen semper ad patriam suam redeundi; an inquam ligentur legibus, præceptis, & consuetudinibus illius loci; vel seclis scandalo teneantur ad ieiunia, Festa colenda, & Missam audendam, ad qua vel de legis, statuti, præcepti, voti, vel consuetudinis illius loci adstringuntur cines, atque omnes ibi perpetuum habentes domicilium? Ex p. 10. et 13. Misc. Rel. 37.

§. 1. Negatiuè respondet Bernardus Barilis, tract. de Lege municipali in aduenas Disquis. 1. §. 4. num. 37. ubi sic ait: Quod quidem continuo accidit in Scholaribus Prouinciæ gubernatoribus, Oppidorum Prætoribus, & Præfectis, Castellanis, famulis ad tempus seruientibus, & similibus, qui omnes ad patriam redire semper cogitant, unde prædictos omnes ex ea memoria, quam contrahunt, dum in tali officio suo funguntur munere, in eodem loco domicilium sortiri nullo modo dici potest, quamvis ibi residendo peruenirent etiam (vt ita dicam) ad Nestoreos annos ac proinde non ligantur legibus, & consuetudinibus eius loci.